

Sygn. akt VII U 614/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2020r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 września 2020r. w Warszawie

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z dnia 25 stycznia 2019 roku, numer (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że M. S. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 13 sierpnia 2018r. do 13 listopada 2018r.;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. na rzecz M. S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

W dniu 13 marca 2019r. M. S. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 25 stycznia 2019r., numer (...), zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez przyjęcie, że podlegała ubezpieczeniom społecznym oraz o zasądzenie od ZUS kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odwołująca zarzuciła organowi rentowemu błędne ustalenie stanu faktycznego. Wyjaśniła, że jej poprzednie zatrudnienie w (...) S.A., gdzie pracowała ponad dwa lata z wynagrodzeniem 5.000 zł na samodzielnym stanowisku Biura Zarządu Spółki, ustało w dniu 31 sierpnia 2018r., na skutek trudności ekonomicznych tego pracodawcy, skutkujących rozwiązaniem i zwolnieniem całości personelu (...) biura, co odbiło się negatywnie na jej ogólnym stanie zdrowia. W dniu 13 sierpnia 2018r. została zawarta umowa o pracę z (...) sp. z o.o., zgodnie z którą odwołująca miała świadczyć pracę w charakterze młodszego specjalisty ds. importu i eksportu, z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 5645,41 zł brutto. Zaprzeczyła, by - jak twierdził organ rentowy - odbyła „kosztowne szkolenie zagraniczne”, zaś bilety lotnicze do P. kupione dla niej, podważają wątpliwą tezę sformułowaną w uzasadnieniu decyzji ZUS, jakoby zatrudnienie w (...) sp. z o.o. miało charakter fikcyjny, a jego celem było wyłącznie pozyskanie korzyści w

postaci zasiłku chorobowego. Odwołująca podniosła ponadto, że pracodawca wiedział o jej nieobecności w pracy wystarczająco wcześniej, aby przedmiotowe bilety zwrócić lub przepisać na innego pracownika. Jeśli chodzi zaś o obowiązki służbowe, to wykonywała je, a za wykonaną pracę w sierpniu otrzymała wynagrodzenie zgodnie z zawartą umową o pracę. Pierwsze krótkotrwale zwolnienie lekarskie, spowodowane złym samopoczuciem, miało miejsce w okresie od 5 września 2018r. do 7 września 2018r., a następnie odwołująca przebywała na dłuższym zwolnieniu lekarskim od dnia 10 września 2018r., w związku ze złą kondycją psychofizyczną. W dniu 13 listopada 2018r. nastąpiło zaś zakończenie stosunku pracy po upływie okresu, na jaki umowa o pracę była zawarta. Zarówno odwołująca, jak i jej pracodawca nie mieli do siebie jakichkolwiek roszczeń ze stosunku pracy.

W dalszej części uzasadnienia odwołania M. S. podkreśliła, że w dniu 8 stycznia 2019r. rozpoczęła pracę w (...) Finanse sp. z o.o. na stanowisku Asystentki Prezesa Zarządu, początkowo na okres próbny, z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 3.000,00 zł netto, a następnie po miesiącu, na podstawie umowy na czas określony z wynagrodzeniem 4.500,00 zł netto. To wskazuje, że jest przydatnym pracownikiem, zaś wysokość wynagrodzenia pozostaje adekwatna do usług świadczonych poszczególnym pracodawcom i nie jest oderwaną od rzeczywistości wartością fikcyjną, pozyskiwaną w celu rzekomego uzyskania nienależnych świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się do zarzutu organu rentowego, jakoby nie odpowiadała na wezwania do złożenia wyjaśnień dotyczących zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego i przedłożenia dokumentacji, odwołująca podniosła, że ZUS kierował korespondencję na jej adres zamieszkania przy ul. (...) w Z., który jest nieaktualny od 1 marca 2016r. Od ww. daty odwołująca zamieszkuje i jest zameldowana przy ul. (...) w W.. Jednak dopiero decyzja organu rentowego została skierowana na ten właśnie aktualny adres zamieszkania (odwołanie z dnia 12 marca 2019r., k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że M. S. od dnia 13 sierpnia 2018r. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu umowy o pracę zawartej na czas określony od dnia 13 sierpnia 2018r. do dnia 13 listopada 2018r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku młodszy specjalista ds. importu i eksportu, z wynagrodzeniem 5.645,41 zł brutto miesięcznie. W dniu 5 września 2018r. odwołująca była już niezdolna do pracy. Świadczyła więc pracę jedynie przez 15 dni, a zatrudniający ją płatnik poniósł bardzo duże koszty w związku ze szkoleniem oraz wydatki związane z zakupem biletów lotniczych do Francji. Odnosząc się do twierdzeń odwołującej, iż pracodawca wiedział o jej nieobecności w pracy wystarczająco wcześniej, aby przedmiotowe bilety zwrócić lub przepisać na innego pracownika, organ rentowy wskazał, że powyższe świadczy, iż odwołująca wiedziała, że jej nieobecność w pracy się przedłuży i że będzie kontynuowała przebywanie na zwolnieniu lekarskim. Należy zatem uznać, że nie planowała powrotu do pracy, co utwierdza w przekonaniu zarówno organ rentowy, jak i płatnika składek, że umowa ze strony odwołującej została zawarta jedynie w celu nabycia świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Jej zamiarem nie było rzeczywiste realizowanie stosunku pracy.

Organ rentowy, powołując się na bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego, podniósł również, że w rozpatrywanej sprawie doszło do wyraźnego naruszenia równowagi pomiędzy udziałem w tworzeniu funduszu ubezpieczeniowego a wysokością świadczeń wypłacanych z tego funduszu. Zgłoszenie do ubezpieczenia chorobowego na krótko przed absencją chorobową, skutkujące wystąpieniem z roszczeniem zasiłkowym nie da się postrzegać jako etyczne i uczciwe wobec innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych. Zmierza ono bowiem wprost do świadomego osiągnięcia nieuzasadnionych korzyści z tego systemu kosztem pozostałych ubezpieczonych, partycypujących w tworzeniu funduszu chorobowego, którzy pokrywaliby w zasadzie w całości wydatki związane z wypłacanym zasiłkiem, gdyż wkład samego ubezpieczonego wyrażający się składkami na ubezpieczenie chorobowe zadeklarowanymi z tego tytułu, był bardziej niż marginalny. Dodatkowo organ rentowy podkreślił, że dla powstania stosunku pracy nie wystarcza samo zawarcie na piśmie umowy o treści odpowiadającej wymaganiom art. 29 k.p., założenie dokumentacji pracowniczej i wypłacenie pracownikowi wynagrodzenia oraz formalna legalizacja umowy przed organem rentowym czy urzędem skarbowym poprzez złożenie deklaracji zgłoszeniowej do ubezpieczeń społecznych i deklaracji podatkowej. Niezbędne jest bowiem wykazanie, że stosunek taki, o cechach określonych w art. 22 § 1 k.p.,

faktycznie został nawiązany i był realizowany przez strony (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6 grudnia 2018r., III AUa 791/18). Na istnienie ważnego stosunku pracy składa się złożenie oświadczeń w przedmiocie zawarcia umowy o pracę, zamiar stron oraz faktyczne wykonywanie określonej w umowie pracy (odpowiedź na odwołanie z dnia 12 kwietnia 2019 roku, k. 56-57 a.s.).

Zainteresowany (...) sp. z o.o., reprezentowany przez prezesa zarządu H. G., w piśmie z dnia 12 listopada 2019r. wskazał, że umowa o pracę z M. S. została zawarta przez spółkę w celu rzeczywistego zatrudnienia i korzystania z tej pracy. Jednocześnie w piśmie potwierdzono okoliczności zawarcia umowy, a także przebywanie przez ubezpieczoną przez większość okresu zatrudnienia na zwolnieniach lekarskich. Wskazano, iż wykonywała ona pracę od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 17.00 w W. przy ulicy (...), a do jej obowiązków należało: utrzymywanie kontaktów i rozwój współpracy z dotychczasowymi klientami i dostawcami, w tym bieżący kontakt e-mailowy i telefoniczny, analiza rynku, aktywny udział w efektywnym i skutecznym negocjowaniu cen surowców i towarów w imieniu pracodawcy, pozyskiwanie nowych dostawców i kontrahentów itp. Ponadto zainteresowany podał, że M. S. w okresie pracy korzystała z emaila służbowego: (...) i telefonu służbowego. Zajmowała się między innymi koordynacją międzynarodowego projektu (...), ponadto w ramach obowiązków miała reprezentować spółkę na międzynarodowych Targach (...), w związku z czym spółka zakupiła bilety lotnicze do P. (pismo (...) sp. z o.o. z dnia 12 listopada 2019r., k. 89-90 a.s.).

Na rozprawie w dniu 29 września 2020r. pełnomocnik zainteresowanej spółki przyłączył się do stanowiska ZUS, wskazując że spółka czuje się pokrzywdzona ze względu na poniesione koszty oraz ze względu na zarzucane spółce przez organ rentowy zawarcie umowy o pracę pod pozorem (protokół rozprawy z dnia 29 września 2020r., k. 156 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S., przed podjęciem pracy w (...) sp. z o.o., była zatrudniona:

- od 1 lipca 2003r. do 31 grudnia 2003r. w Zakładzie Emerytalno – Rentowym MSWiA w W. na stanowisku archiwisty i w tym czasie nie była niezdolna do pracy;

- od 6 grudnia 2004r. do dnia 28 lutego 2005r. w (...) S.A. w Z. na stanowisku referenta w dziale obsługi klienta i w tym czasie nie była niezdolna do pracy;

- od 22 kwietnia 2005r. do 10 października 2007r. w (...) sp. z o.o. w W. jako sekretarka, recepcjonistka i w tym czasie nie była niezdolna do pracy;

- od 16 czerwca 2009r. do 22 września 2009r. w (...) sp. z o.o. w W. na stanowisku specjalisty ds. projektów zarządu i w tym czasie nie była niezdolna do pracy;

- od 23 września 2009r. do 31 sierpnia 2012r. w (...) S.A. w W. na stanowisku asystentki zarządu i w tym czasie przez jeden dzień była niezdolna do pracy w związku z chorobą;

- od 10 czerwca 2013r. do 31 marca 2014r. w (...) S.A. w W. na stanowisku Office Menagera i w tym czasie nie korzystała ze zwolnienia od pracy;

- od 26 października 2015r. do 11 marca 2016r. w (...) sp. z o.o. w W. na stanowisku specjalisty ds. administracji i w okresie tego zatrudnienia była niezdolna do pracy przez 7 dni

(świadczenia pracy: z dnia 31 grudnia 2003r., z dnia 28 lutego 2005r., z dnia 22 września 2009r., z dnia 3 września 2012r., z dnia 31 marca 2014r., z dnia 16 marca 2016r., z dnia 10 października 2007r. – nieznaczone karty akt organu rentowego).

Odwołująca była ostatnio zatrudniona w (...) S.A. w K.. Pracę świadczyła w biurze w W. w okresie od sierpnia 2016r. do dnia 31 października 2018r. W okresie od 13 sierpnia 2018r. do 31 sierpnia 2018r. odwołująca nie wykonywała żadnej

pracy na rzecz tego pracodawcy, ponieważ biuro zostało zamknięte. Z uwagi na problemy finansowe nie otrzymała za ten okres wynagrodzenia (kwestionariusz osobowy odwołującej, pismo z dnia 24 grudnia 2018r. - nienumerowane karty akt organu rentowego, świadectwo pracy z 6 września 2018r., k. 17 – 19 a.s., umowa o pracę z (...) S.A., k. 20 – 21 a.s.).

(...) sp. z o.o. w W. została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 27 listopada 2013r. Spółka zajmuje się produkcją soków i napojów oraz opakowań na owoce i warzywa, a także sprzedają hurtową tych produktów. W 2017r. przychód spółki wyniósł 17.120.372,80 zł, zaś dochód - 1.991.370,09 zł (informacja z KRS, k. 81 – 86 a.s., zeznania W. G., k. 155 – 156 a.s., zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku 2017 – nienumerowana karta akt organu rentowego).

Zainteresowana spółka przed zatrudnieniem M. S. poszukiwała pracownika na stanowisko asystenta zarządu, a w dalszej kolejności miała zatrudnić specjalistę ds. importu i eksportu. Na internetowe ogłoszenie dotyczące stanowiska asystenta zarządu odpowiedziała odwołująca, której po przeprowadzeniu rozmowy kwalifikacyjnej, ze względu na jej predyspozycje, doświadczenie i znajomość języka angielskiego, zaproponowano stanowisko specjalisty ds. importu i eksportu. Na spotkaniu rekrutacyjnym byli obecni M. M. (1) – Dyrektor Handlowy i W. G. – pełnomocnik zarządu spółki, którzy zgodnie uznali, że odwołująca spełnia wymagania do pracy na takim stanowisku i ma doświadczenie w pracy w handlu. Do zawarcia umowy o pracę doszło w dniu 13 sierpnia 2018r. Odwołująca została zatrudniona na okres próbny trzech miesięcy od 13 sierpnia 2018r. do 13 listopada 2018r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku młodszy specjalista ds. importu i eksportu. Strony ustaliły wynagrodzenie za pracę w wysokości 4.000 zł netto. W umowie o pracę jako miejsce wykonywania pracy oznaczona została siedziba pracodawcy: W., ul. (...). W momencie podpisywania umowy odwołująca była zdolna do podjęcia pracy na stanowisku młodszego specjalisty ds. importu i eksportu. Odbyła także szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (umowa o pracę - nieoznaczone karty akt organu rentowego, orzeczenie lekarskie nr (...) - nieoznaczona karta akt organu rentowego, karta szkolenia wstępного w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - nieoznaczona karta akt organu rentowego, zeznania świadka W. G., k. 155 – 156 a.s., zeznania świadka M. M. (1), k. 133 – 134 a.s., zeznania odwołującej M. S., k. 157 – 158 a.s.).

M. S. została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w dniu 16 sierpnia 2018r. Przed podjęciem pracy podpisała oświadczenie dla celów obliczania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, a także zakres obowiązków i uprawnień. Pracodawca zakupił dla odwołującej narzędzia pracy – telefon komórkowy, laptop, a także wyrobił jej kartę dostępu do biurowca (zgłoszenie do ubezpieczeń ZUS P ZUA – nieoznaczona karta akt organu rentowego; oświadczenie oraz zakres obowiązków i uprawnień - nieoznaczone karty akt organu rentowego; faktury na zakup komputera D. i telefonu I. - nieoznaczone karty akt organu rentowego; zgłoszenie zapotrzebowania karty dostępu - nieoznaczona karta akt organu rentowego).

Do zadań odwołującej należało w szczególności: utrzymywanie kontaktów i rozwój współpracy z dotychczasowymi klientami i dostawcami zagranicznymi, w tym bieżący kontakt e-mailowy i telefoniczny; analiza rynku; aktywny udział w efektywnym i skutecznym negocjowaniu cen surowców i towarów w imieniu pracodawcy; pozyskiwanie nowych dostawców i kontrahentów; poszukiwanie nowych surowców; stała kontrola i weryfikacja cen surowców, towarów i usług obowiązujących na rynku; sporządzanie ofert handlowych oraz ich rozsyłanie do aktualnych i potencjalnych klientów zgodnie z przyjętymi zasadami; prognozowanie zagranicznej sprzedaży; przyjmowanie i rejestrowanie zamówień; przekazywanie zamówień do realizacji; nadzór nad harmonogramem realizacji zamówień; kontrola magazynowa surowców; kontrola magazynowa wyrobu gotowego; utrzymywanie stanów magazynowych dla zapewnienia ciągłości sprzedaży produktów importowanych, prowadząc zestawienie; składanie zamówień na surowce i towary importowane; weryfikacja poprawności dokumentacji celnej; koordynacja i współpraca z urzędami i instytucjami w zakresie eksportu i importu; ścisła współpraca z działem księgowości i rozliczeń; dbanie o prawidłowy obieg dokumentów; zapewnienie skutecznego obiegu informacji; sporządzanie zestawień i raportów związanych z realizacją czynności na zajmowanym stanowisku pracy; obsługa komputerowych programów magazynowych, handlowych i logistycznych; aktualizacja danych; śledzenie ofert; poszerzanie bazy danych; współpraca z operatorami logistycznymi; negocjacje cenowe; organizacja odpraw celnych; ocenienie usługodawców transportu; uczestnictwo w

wyjazdach służbowych krajowych i zagranicznych w ramach realizowanych zadań handlowych; uczestnictwo targach handlowych zagranicznych i krajowych. W początkowym okresie zatrudnienia M. S. została poinformowana ogólnie o działalności spółki i przeszkolona w zakresie obowiązków. Potem udzielała pisemnych informacji w jęz. angielskim na temat działalności spółki i zajęła się organizacją targów we Francji, zakupem biletów lotniczych dla pracowników biorących udział w targach, w tym dla siebie, a także rezerwacją miejsc hotelowych. Ponadto uczestniczyła w spotkaniu z Agencją (...), która była organizatorem targów oraz zajęła się tłumaczeniem materiałów reklamowych (zakres obowiązków i uprawnień - nieoznaczone karty akt organu rentowego, zeznania świadka E. A., k. 123-124 a.s., zeznania świadka W. G., k. 155 – 156 a.s., zeznania świadka M. M. (1), k. 133 – 134 a.s., zeznania odwołującej M. S., k. 157 – 158 a.s., bilet elektroniczny, k. 91 – 92 a.s., korespondencja e-mail, k. 93 – 96 a.s.).

Odwołująca pracowała w siedzibie pracodawcy w godzinach od 9:00 do 17:00, w jednym pokoju z M. M. (1) i E. A. – specjalistką do sprawy sprzedaży. Korzystała z służbowej skrzynki e-mailowej, za pośrednictwem której kontaktowała się z kontrahentami spółki (zeznania świadka E. A., k. 123-124 a.s., zeznania świadka W. G., k. 155 – 156 a.s., zeznania świadka M. M. (1), k. 133 – 134 a.s., zeznania odwołującej M. S., k. 157 – 158 a.s.).

Wynagrodzenie dla M. S. było wypłacane przelewem na wskazany przez nią rachunek bankowy (potwierdzenia przelewów - nieoznaczone karty akt organu rentowego).

Z uwagi na nawarstwienie kłopotów związanych z byłym pracodawcą, konieczność brania udziału w przesłuchaniach związanych z działalnością tej firmy i wiążącymi się z tym podróżami do K., a także ze względu na problemy osobiste z byłym mężem, związane z opieką nad dzieckiem i procesem o obniżenie alimentów na dziecko, ubezpieczona stała się niezdolna do pracy. Początkowo otrzymała zwolnienie lekarskie na dwa dni od lekarza internisty oraz skierowanie do psychiatrii. Kolejne zwolnienia wystawił psychiatra. Do pracy odwołująca już nie powróciła. Umowa o pracę ustała w związku z upływem czasu na jaki została zawarta. Początkowo jej obowiązki przejęli pozostali pracownicy. Na targi w P., zamiast odwołującej, poleciała M. M. (1). Następnie na stanowisko specjalisty ds. importu i eksportu została zatrudniona A. S. z wynagrodzeniem 4.210,18 zł. Niższe wynagrodzenie wynikało z mniejszego doświadczenia, jakim legitymował się ten pracownik (zeznania świadka E. A., k. 123-124 a.s., zeznania świadka W. G., k. 155 – 156 a.s., zeznania świadka M. M. (1), k. 133 – 134 a.s., zeznania odwołującej M. S., k. 157 – 158 a.s., świadectwo pracy, k. 14 a.s.).

M. S., po zakończeniu pracy w (...) sp. z o.o., od dnia 8 stycznia 2019r. podjęła zatrudnienie w (...) Finanse sp. z o.o. w W. jako asystentka zarządu w wymiarze pełnego etatu, z wynagrodzeniem w kwocie 3.000 zł netto, zaś od dnia 1 lutego 2019r. kwota wynagrodzenia została podwyższona do 4.500 zł netto (umowy o pracę z (...) Finanse sp. z o.o. z 1 lutego 2019r. i z 8 stycznia 2019r., k. 28 – 29 a.s.).

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wydał w dniu 25 stycznia 2019r. decyzję o numerze (...), w której, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p., stwierdził, że M. S. jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 13 sierpnia 2018r. do 13 listopada 2018r. (zawiadomienia z dnia 26 listopada 2018r. o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego - nieoznaczone karty akt organu rentowego; decyzja z dnia 25 stycznia 2019r., numer (...) - nieoznaczone karty akt organu rentowego).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów, które w zakresie, w jakim zostały na ich podstawie poczynione ustalenia faktyczne, są wiarygodne i korespondują z zeznaniami świadków oraz strony odwołującej się.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków: E. A., M. M. (1) i W. G., a także zeznania M. S..

Zeznaniom świadków Sąd dał wiarę, ponieważ ich relacja odnośnie świadczenia pracy przez odwołującą w spółce została oparta na własnych obserwacjach. W. G. i M. M. (1) to osoby, które przeprowadzały rozmowę rekrutacyjną z odwołującą. Poza tym M. M. (1) i E. A. pracowały z M. S. w jednym pokoju. Relacja ww. świadków, z uwagi na powołane okoliczności, została więc oceniona jako wiarygodna, a poza tym spójna. Sąd nie dał wiary zeznaniom W. G. jedynie

w zakresie dotyczącym poprzednich stosunków pracy odwołującej oraz tego, iż odwołująca miała taki styl pracy, że przez dwa tygodnie pracowała, a następnie przebywała na zwolnieniach i pobierała zasiłki. Tego rodzaju twierdzenie, powielane przez świadka, rzekomo w oparciu o informacje zasłyszane w ZUS, nie znajduje oparcia w złożonych do akt sprawy świadectwach pracy odwołującej. Dokumenty te wyszczególniają okresy pobierania zasiłku chorobowego i stanowią jedyne wiarygodne źródło informacji o tym, jak często M. S. korzystała ze świadczeń związanych z chorobą.

Podobnie jak zeznania świadków Sąd ocenił zeznania odwołującej. Odwołująca w sposób nie budzący wątpliwości, wewnątrznie spójnie, a także zgodnie z dokumentami i zeznaniami świadków, przedstawiła motywacje zawarcia umowy o pracę, zakres obowiązków, a także sposób ich realizacji. Odnośnie wskazanych okoliczności Sąd nie miał wątpliwości, uwzględniając to, że strony przedstawiły dokumenty kadrowe na potwierdzenie części prezentowanych tez, a częściowo potwierdzili je świadkowie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. S. podlegało uwzględnieniu.

Kwestią sporną w prowadzonym postępowaniu było to, czy odwołująca od dnia 13 sierpnia 2018r. do dnia 13 listopada 2018r. realizowała umowę o pracę u płatnika składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i czy z tego tytułu powinna podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Organ rentowy kwestionował zasadność objęcia M. S. ubezpieczeniami społecznymi wskazując, że zgłoszenia dokonano jedynie w celu umożliwienia uzyskania świadczeń finansowanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zaś dowody na świadczenie pracy przez ubezpieczoną są symboliczne i zdaniem Zakładu miały służyć jedynie uwiarygodnieniu zaistnienia przedmiotowego stosunku pracy.

Rozstrzygnięcie powyższej kwestii wymagało dokonania w pierwszej kolejności analizy przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2020r. poz. 266 – dalej jako „ustawa systemowa” lub „u.s.u.s.”). Art. 6 ust. 1 pkt 1 tej ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy systemowej następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy. Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 kodeksu pracy (tekst jedn. Dz.U. z 2020r., poz. 1320, dalej: k.p.) pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Celem i zamiarem stron umowy o pracę winna być każdorazowo faktyczna realizacja treści stosunku pracy, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika – ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za pracę.

Dla stwierdzenia, czy zaistniały podstawy do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym, w świetle powołanych przepisów, wymagane jest ustalenie, czy zatrudnienie miało charakter rzeczywisty i polegało na wykonywaniu pracy określonego rodzaju, na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, czyli w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wskazywał, że brak jest dowodów potwierdzających faktyczne świadczenie pracy przez M. S., a umowa o pracę z 13 sierpnia 2018r. jest nieważna. Z takim twierdzeniem organu rentowego Sąd nie zgodził się, badając wcześniej, czy umowa zawarta przez ubezpieczoną i płatnika składek może być uznana za nieważną zgodnie z art. 83 k.c. bądź art. 58 k.c. Jak wynika z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Przy czym należy odróżnić nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej od nieważności czynności prawnej

mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcie obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 18/95, poz. 227, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97, OSNAPiUS13/98, poz. 397). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327).

W rozważanym przypadku, zdaniem Sądu, wystąpiły wszystkie elementy konieczne dla zaistnienia pomiędzy stronami stosunku pracy. Wbrew stanowisku organu rentowego, postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd potwierdziło wykonywanie pracy przez M. S.. Dowodem wskazującym na taki fakt są w szczególności zeznania świadków – pracowników spółki - E. A. i M. M. (1), z którymi odwołująca świadczyła pracę w jednym pokoju oraz zeznania W. G. – pełnomocnika zarządu w spółce, który był bezpośrednim przełożonym odwołującej i który wraz z M. M. (1) rekrutował odwołującą do pracy w zainteresowanej spółce. Poza tym została złożona do akt korespondencja e-mailowa prowadzona przez odwołującą z kontrahentami spółki, opatrzona jej podpisem, a także bilet lotniczy zakupiony na nazwisko odwołującej, w związku z planowanym uczestnictwem M. S. w targach we Francji. Z wymienionych dowodów, a w szczególności z zeznań świadków wynika, że M. S. podjęła zatrudnienie i świadczyła pracę przez dwa tygodnie, a następnie przedłożyła na dalszy okres zatrudnienia zaświadczenia lekarskie o niezdolności do pracy. Świadczenie potwierdziło jej zakres obowiązków oraz czynności jakie w trakcie tych dwóch tygodni zostały przez odwołującą wykonane. Wskazywali również, że przez ten czas odwołująca pracowała codziennie w godzinach 9:00-17:00.

Organ rentowy zakwestionował stosunek pracy odwołującej m.in. z tego powodu, że przed przedmiotowym zgłoszeniem M. S. do ubezpieczeń społecznych, bardzo często, zdaniem organu, korzystała ona z zasiłków wypłacanych z systemu ubezpieczeń społecznych. Zdaniem organu powyższe wskazuje, że podpisanie umowy o pracę przez ubezpieczoną i zgłoszenie jej w związku z tym do ubezpieczeń społecznych, w istocie nie miało na celu realizacji interesów firmy jako pracodawcy i świadczenia pracy za wynagrodzeniem, a jedynie uzyskanie świadczeń finansowanych z funduszu ubezpieczeń społecznych. Tego rodzaju stanowisko organu rentowego nie znalazło jednakże potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Świadczenia pracy, które znajdują się w aktach organu rentowego wskazują na sporadyczne, wręcz marginalne korzystanie przez odwołującą z zasiłków chorobowych (łącznie 8 dni na przestrzeni 12 lat). To samo dotyczy ostatniego miejsca zatrudnienia odwołującej w (...) S.A. w okresie od 4 sierpnia 2016r. do 31 sierpnia 2018r. W tym czasie odwołująca nie była niezdolna do pracy, a poza tym – czego nie analizował ZUS - w okresie wielu lat poprzedzających zatrudnienie w (...) sp. z o.o., odwołująca była osobą czynną zawodowo. Z pewnymi przerwami, ale stale od roku 2003, M. S. pracowała i z tego tytułu były odprowadzane składki do ZUS. Powyższe nie tylko przeczy zarzutom, powielonym przez przedstawiciela zainteresowanej spółki co do praktyki wykorzystywania przez odwołującą zwolnień lekarskich, ale także wskazuje, że odwołująca przez kilkanaście lat partycypowała w systemie ubezpieczeń społecznych. W tej sytuacji trudno zarzucać, aby chciała z tego systemu korzystać w sposób nieuprawniony, czy z pokrzywdzeniem innych, którzy opłacają składki.

Organ rentowy, argumentując słuszność zaskarżonej decyzji, zarzucił, że celem odwołującej, zawierającej sporną umowę o pracę, było tylko to, aby uzyskać tytuł do ubezpieczeń społecznych i świadczenia na wypadek choroby i macierzyństwa. Sąd ocenił jednak, że nawet celowość w zachowaniu ubezpieczonej, na którą wskazał ZUS, nie czyni umowy o pracę umową nieważną, ponieważ była ona realizowana. W dacie podpisywania umowy o pracę odwołująca

byłą zdolna do jej wykonywania, co wynika wprost z orzeczenia lekarskiego. Dodatkowo wskazać należy, iż przepisy prawa nie zawierają żadnych ograniczeń co do okresu przez jaki powinny być opłacane składki na ubezpieczenia społeczne, by późniejsza wypłata świadczeń związanych z chorobą nie naruszała zasad solidaryzmu, równego traktowania ubezpieczonych, ochrony interesów i nie pokrzywdzenia innych ubezpieczonych oraz nieuszczipiania środków zgromadzonych w ramach ubezpieczenia. Sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy więc o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak i inne cele stawiane sobie przez osoby zawierające umowy o pracę, takie jak chociażby chęć uzyskania środków utrzymania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2013r., I UK 472/12; z dnia 11 września 2013r., II UK 36/13; także: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 marca 2017r., III AUa 1003/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 lutego 2017r., III AUa 1270/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lipca 2018r., III AUa 297/18; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 11 maja 2018r., III AUa 858/17). Powyższe sprawia, że zawarcie umowy o pracę wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie powoduje samo w sobie nieważności takiej czynności prawnej, jako mającej na celu obejście ustawy, czy też jej pozorności, o ile na jej podstawie praca w reżimie określonym w art. 22 § 1 k.p. faktycznie jest wykonywana. Innymi słowy, motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy założeniu rzeczywistego świadczenia pracy zgodnie z warunkami określonymi w ww. przepisie (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 kwietnia 2018r., III AUa 141/18).

Istotne z punktu widzenia przedmiotu sporu było ustalenie, czy (...) sp. z o.o. istotnie posiadała rzeczywistą potrzebę zatrudnienia pracownika na stanowisko specjalisty ds. eksportu i importu i wystarczające ku temu możliwości finansowe. Biorąc pod uwagę okoliczność, że w trakcie nieobecności w pracy ubezpieczonej zastępowali ją inni pracownicy, M. M. (1) pojechała w miejsce odwołującej na targi w P., a następnie spółka zatrudniła inną osobę na takim stanowisku, to należy uznać, że zachodziła rzeczywista potrzeba zatrudnienia pracownika zajmującego takie stanowisko. Co się zaś odnosi do możliwości finansowych zatrudnienia odwołującej, to biorąc pod uwagę osiągnięty przez zainteresowaną spółkę dochód w 2017r. wynoszący 1.991.370,09 zł, stwierdzić należy ponad wszelką wątpliwość, że spółka miała możliwości finansowe, by zatrudnić M. S. z wynagrodzeniem w kwocie 4.000 zł netto.

Poza okolicznościami, które zostały omówione, Sąd Okręgowy, prowadząc postępowanie, zbadał również rzeczywistą wolę stron w odniesieniu do istotnych elementów stosunku pracy, takich jak: osobiste wykonywanie pracy, podporządkowanie pracownicze, czy wynagrodzenie stanowiące ekwiwalent wykonanej pracy. Jeśli chodzi o element związany z osobistym wykonywaniem pracy przez odwołującą, to z całą pewnością wystąpił. Podobnie w odniesieniu do odpłatności, która miała miejsce, co jednoznacznie potwierdzają dokumenty przelewów. Poza tym M. S., adekwatnie do zajmowanego stanowiska, wykonywała wszystkie czynności powierzone przez pracodawcę. Okoliczności te potwierdziła zeznająca w sprawie M. M. (1). Niemniej ważne było i to, że ubezpieczona była podporządkowana W. G., który wyznaczył jej zadania do wykonania i kontrolował podejmowane przez ubezpieczoną działania. Powyższe znajduje potwierdzenie w zeznaniach odwołującej, a także świadków: M. M. (1), W. G., a także E. A..

Uwzględniając powołane okoliczności Sąd ocenił, że umowa o pracę łącząca (...) sp. z o.o. i M. S. nie była pozorna. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że zamiarem stron umowy o pracę było świadczenie pracy, a nie jak wskazał Zakład Ubezpieczeń Społecznych, uzyskanie przez odwołującą wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Ponadto, Sąd oceniając, ewentualną pozorność umowy, wziął pod uwagę, że za taką nie można uznać umowy, która w rzeczywistości była wykonywana, tj. takiej, w ramach której pracownik faktycznie świadczy na rzecz pracodawcy pracę podporządkowaną. Potwierdził to Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2001 roku (sygn. akt UK 244/00) wskazując, że o fikcyjności umowy o pracę świadczy zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego bez rzeczywistego wykonywania tej umowy. Dodatkowo, jak wynika z poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w innym wyroku z dnia 13 czerwca 2006 roku (sygn. akt II UK 202/05), nie jest istotne, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do zapewnienia pracy i wynagrodzenia za nią, lecz to, czy taki zamiar stron został w rzeczywistości zrealizowany.

W tym miejscu, z uwagi na stanowisko pełnomocnika zainteresowanej spółki, zaprezentowane na rozprawie w dniu 29 września 2020r., dodatkowo wskazać należy, że pozorność umowy wzajemnej w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. występuje

wówczas, gdy strony umowy, składając oświadczenia woli, nie zamierzają osiągnąć skutków, jakie prawo wiąże z wykonywaniem tej umowy, a więc w sytuacji, gdy przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy. Nie można zatem przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca tę pracę przyjmował. W przedmiotowej sprawie taka właśnie sytuacja miała miejsce, a więc M. S., kiedy była zdolna do pracy, wykonywała pracę, a zainteresowana spółka – pracodawca tę pracę przyjmował i za nią płacił. Nie może więc post factum, po ustaniu zatrudnienia M. S., ze względu na niespełnienie przez odwołującą pokładanych w niej oczekiwań i określone koszty związane z jej zatrudnieniem, czynić zarzutu, że umowa o pracę była pozorna i do tego tylko po stronie odwołującej. Jak zostało wskazane, w przypadku umów wzajemnych pozornosc musi wystąpić po obu stronach, a nie tylko jednej z nich i do tego nie może mieć miejsca, gdy umowę realizowano. Ponadto, analizując zarzuty dotyczące narażenia pracodawcy na koszty, Sąd w toczącym się postępowaniu – nie wyprzedzając rozstrzygnięć w przypadku ewentualnych, zapowiadanych sporów sądowych między (...) sp. z o.o. – wskazuje, że stosunek pracy tym się charakteryzuje, że wszelakie ryzyko związane z zatrudnieniem ponosi pracodawca. Chodzi też o ryzyko związane z niezdolnością pracownika do pracy i niemożnością wykonywania pracy. W rozważanym przypadku, pracodawca nawiązując z odwołującą stosunek pracy na takie ryzyko się zgodził i je na siebie przyjął, trudno więc M. S. obarczać negatywnymi dla niej konsekwencjami związanymi z wykluczeniem z ubezpieczeń w sytuacji, kiedy stała się niezdolna do pracy. Wprawdzie nastąpiło to w krótkim czasie po zawarciu umowy, jednak nie ma żadnych dowodów na celowość w działaniu odwołującej czy też wprowadzenie w błąd pracodawcy. Ani pracodawca, ani organ rentowy – choć w ostatniej fazie prezentowali jednolite stanowisko – nie przedstawili żadnych dowodów, które wskazywałyby, że odwołująca wiedziała, że stanie się w szybkim czasie niezdolna do pracy i że planowała w związku z tym wykorzystać spółkę (...) do tego, by otrzymać stosowane świadczenia w związku z chorobą.

Mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne i zaprezentowaną argumentację Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, że M. S. jako pracownik u płatnika składek (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 13 sierpnia 2018r. do 13 listopada 2018r.

O kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800), zasądzając od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. na rzecz M. S. kwotę 180,00 zł.